

Кащук Роман
студент магістратури
Ніколашин Андрій
к.е.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Основна мета обліку витрат - визначення собівартості продукції, контроль за її формуванням, управління витратами та на їх основі – доходами.

Спочатку 60-х років виробничий облік визначався, як частина бухгалтерського обліку, яка включає класифікацію, записи, розподіл, узагальнення поточних і прогнозних витрат і складання по них звітності.

Так, І.А. Басманов під обліком виробничих витрат розуміє “сукупність робіт по групуванню всіх елементів витрат в різноманітних аспектах, необхідних для управління і контролю” [1, с. 33-34].

Палій В.Ф. стверджує, що “облік виробничих витрат є результатом аналітичного обліку, що готує накопичену інформацію до процесу калькулювання собівартості. При цьому об'єднання обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції є не що інше, як виробничий облік” [5, с. 76].

Ніколаєва С.А. об'єднує ці всі поняття і не вбачає ніякої різниці між управлінським, виробничим обліком і обліком виробничих витрат [4, с. 5].

Голов С.Ф. не розмежовує поняття обліку витрат і виробничого обліку. Він лише зазначає, що “в процесі розвитку управлінського обліку змінюється і трактування обліку витрат (виробничого обліку)” [2, с. 17].

Зарубіжні автори також надають значну увагу цим питанням. Так, Друрі К. зазначає, що “в системі виробничого обліку знайшли відображення облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції для оцінки доходів від виробництва”. Автор виробничий облік розглядає як облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції для оцінки доходів від виробництва [3].

Нікольсон Дж. і Рорбах Дж. уперше чітко сформулювали мету виробничого обліку як обчислення собівартості, а облікові процедури звели до калькулювання витрат. Вони зазначили, що “всяка калькуляційна система, що функціонує належним чином, виконує дві різноманітні, хоч і пов'язані між собою функції. Перша, яка може бути названа прямою, міститься у визначенні дійсної собівартості продукції. Але це завдання калькуляції завжди повинно доповнюватись іншою функцією – забезпечення даних, необхідних для організації цехів підприємства в особливих облікових робочих одиницях” [7, с. 8].

Рей Х. Гарисон характеризує облік виробничих витрат як “процес підготовки бюджетів і кошторисів, розрахунку нормативних витрат і обліку фактичних витрат по різноманітних операціях, стадіях виробництва, видах діяльності або продукції з подальшим аналізом можливих змін, прибутковості, ефективності його ресурсів” [8, с. 41].

Отже, перелічені точки зору по досліджуваній проблемі можна згрупувати по наступних напрямках.

Перша група авторів не розмежовує поняття облік виробничих витрат і виробничий облік, що є на нашу думку неправильним. Представниками такого підходу є С.А. Ніколаєва, С.Ф. Голов, Ч.Т. Хорнгрен.

Друга група авторів цілком справедливо вважає, що це є різні поняття. При цьому облік виробничих витрат розглядають як базу даних для фінансового і управлінського обліку. Однак слабкість судження полягає в тому, що характеризуючи облік виробничих витрат, автори пояснюють його суть лише з точки зору методологічних прийомів, що є недостатньо повним і обґрунтованим.

Більшість авторів все ж абсолютно правильно розглядають облік виробничих витрат як групування витрат в аналітичному розрізі та вважають його інформаційною базою для здійснення контролю і управління. При цьому можна зробити висновок, що зміст виробничого обліку практично не виходить за межі бухгалтерського обліку.

До основних задач обліку витрат на виробництво відносять:

- 1) інформаційне забезпечення адміністрації підприємства для прийняття управлінських рішень з урахуванням їх економічних наслідків;
- 2) спостереження і контроль за фактичним рівнем витрат у співвідношенні з їх нормативними і плановими розмірами з метою виявлення відхилень і формування економічної стратегії на майбутнє;
- 3) обчислення собівартості виробленої продукції для оцінки готової продукції та розрахунку фінансових результатів;
- 4) виявлення й оцінка економічних результатів виробничої діяльності структурних підрозділів;
- 5) систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності для прийняття рішень, які мають довгостроковий характер – окупність виробничих і технологічних програм, рентабельність асортименту продукції, що реалізується на внутрішньому й зовнішньому ринках, ефективність капітальних вкладень в основні фонди і виробничі запаси тощо.

Отже витрати виробництва, які формують виробничу собівартість продукції, варто визначати як вартісний вираз спожитих ресурсів на її виробництво. Для витрат виробництва, що формують виробничу собівартість необхідно встановлювати межі не звітного періоду, а межі безпосереднього виробничого процесу, що визначається технологією виробництва тієї чи іншої продукції. Визначення складу витрат виробництва відповідно до П(С)БО 16 “Витрати” можливе через категорію “виробничої собівартості” [6]. Витрати виробництва продукції, що формують її виробничу собівартість, мають включати прямі витрати і загальновиробничі витрати, тому що всі вони пов’язані з процесом виробництва.

Список використаних джерел

1. Басманов И.А. Калькулирование себестоимости промышленной продукции / И.А. Басманов. – Минск.: Высшая школа, 1973. – 296 с.
2. Голов С.Ф., Управленческий бухгалтерский учет / С.Ф. Голов. – К.: Скарби, 1998. – 383 с.

3. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: учебн. пособие для вузов / К. Друри; пер. с англ. под ред. Н.Д. Эриашвили. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 783 с.
4. Николаева С.А. Особенности учета затрат в условиях рынка: система «директ-кост»: теория и практика / С.А. Николаева. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 128 с.
5. Палий В.Ф. Основы калькулирования / В.Ф. Палий. – М.: “Финансы и статистика”, 1987. – 288 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 “Витрати”. [Чинний від 1999-31-12]. – Главбух. – 2000. – №12/1 – с. 20–23. (Нормативний документ Міністерства фінансів України. Наказ).
7. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов, – М.: Финансы и статистика, 1991. – 400 с.
8. Ray H. Garrison. Managerial Accounting / H. Garrison Ray – Illinois Boston, 1998. – 725p.

Коваль Оксана
аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ»

Основні засоби є невід’ємною частиною виробничого процесу. За їх допомогою людина впливає на предмет праці з метою перетворення його у готовий продукт. Основні засоби виділяють в окремий об’єкт бухгалтерського обліку. За даними Державного комітету статистики, їх питома вага в структурі балансу складає досить значну частку, тому вони потребують особливої уваги в обліку, а саме в процесі визнання активом. Саме тому важливо мати чітке уявлення про саму суть даного поняття. На сьогодні немає чіткого рішення даної проблеми, тому дослідження даного питання є досить актуальним [2, с.62].

В нашій країні в економічній літературі часто зустрічаються різні трактування поняття "основні засоби", та, незважаючи на достатню кількість існуючої інформації, серед економістів немає єдиної думки щодо точного його визначення, що, в результаті, призводить до значних помилок і ускладнень в обліку та робить тематику даного дослідження актуальною.

Визначенню поняття і сутності основних засобів присвятили свої праці багато відомих вчених, серед яких К. Білоусько, Л.В. Гуцаленко, О.І. Дацій, П.А. Денисенко, Г. Лобановський, І.І. Лукінов, Л.Ю. Мельник, О.В. Олійник, Г.М. Підлісецький, В.П. Ситник, П.Т. Саблук.

В міжнародній практиці облік основних засобів ведеться у відповідності до